

Bryssel, 27.12.2000
SEC(2000) 2340

ARBETSDOKUMENT FRÅN KOMMISSIONEN

**BILAGA TILL MEDDELANDET OM EKONOMISK REFORM: RAPPORT OM
PRODUKT- OCH KAPITALMARKNADERNAS FUNKTION**

**RESULTATEN AV ÖVERVAKNINGEN AV VARU- OCH
KAPITALMARKNADERNAS FUNKTION**

DEL A: ATT HÖJA MEDBORGARNAS LIVSKVALITET

Medborgarna gynnas även fortsättningsvis av de konvergerande priserna

Uppgifter från 1998 och de preliminära skattningarna för 1999 visar att prisvariationerna för konsumtion inom gemenskapen i genomsnitt minskat. Efter det att eurovalutornas kurser fixerats mot varandra 1995 har prisvariationen (mätt som variationskoefficienten) för slutlig konsumtion stadigt minskat mellan medlemsstaterna, från 0,18 under 1995 till 0,14 under 1998 och 1999 (skattat). Om man ser till priserna exklusive moms är prisvariationen endast 0,12 (se tabell 5).

Priserna konvergerar i olika utsträckning inom olika sektorer och medlemsstater. För varaktiga och icke-varaktiga varor är prisvariationen relativt liten. Priserna har varierat avsevärt mer för tjänster än för varor men denna skillnad håller på att minska. Bruttohyrorna däremot håller inte på att anpassas. Priserna för slutlig konsumtion av bränsle och energi har divergerat sedan 1997, främst beroende på utvecklingen i Danmark och Grekland, men den relativa prisnivån tycks vara ganska lika i alla medlemsstater.

Priskonvergensen inom EU är särskilt anmärkningsvärd om man beaktar utvecklingen i de olika medlemsstaterna. Det har delvis skett stora förändringar i medlemsstaternas inbördes placering vad gäller relativa prisnivåer (se tabell 6). Storbritannien och Irland återfinns nu på den övre halvan av listan inom praktiskt taget alla produktkategorier. För Storbritannien beror detta främst på det brittiska pundets utveckling och i Irlands fall beror det främst på ökad inflation. Bortsett från de makroekonomiska följderna som detta inflationsmönster kan få är det viktigt att även notera de mikroekonomiska följderna: prisutvecklingen i dessa två länder har avgörande betydelse för den ökande prisvariationen på den inre marknaden (se diagram 1).

Trots att priserna konvergerar allt mer finns det fortfarande stora skillnader i de relativa priserna. I tabell 5 visas exempel på de varaktiga och icke-varaktiga varor och tjänster med högst respektive lägst prisvariation. Variationskoefficienter på upp till 56 % förekommer för vissa tjänster och upp till 30–40 % för varor. I de nordiska länderna är prisnivåerna ofta högst medan de lägsta priserna återfinns i länder med starkt utpräglad konkurrens. Ytterligare forskning pågår inom detta område (se figur 2).

Reformer av regelverket har begränsat prisökningarna för tjänster i allmänhetens intresse

Kostnaderna för telekommunikation för en genomsnittlig EU-användare med låg konsumtion sjönk 4,3 % mellan 1998 och 2000. För användare med hög konsumtion minskade kostnaderna i snitt 13 %. Lokalsamtalen har dock blivit dyrare i vissa länder, särskilt Österrike, Storbritannien och Finland (se tabellerna 1 och 2).

Elpriserna var under 2000 avsevärt lägre än 1996. I de flesta länderna har alla typer av användare fått lägre kostnader (inhemska, stora och små företag). I Grekland, Spanien och Tyskland har priserna sänkts avsevärt under tidsperioden. Några av de största prissänkningarna före skatt har dock vägts upp av ökat skatteuttag (se tabellerna 3 och 4).

Dessa prissänkningar har inneburit kraftigt sänkta årliga realkostnader för "standardhushåll": upp till 208 euro i Österrike, 125 euro i Tyskland och 105 euro i Frankrike (se figur 2).

Konsumenternas belåtenhet med tjänster i allmänhetens intresse är i allmänhet kopplad till sektorspecifika aspekter

Av en nyligen genomförd undersökning¹ framgår i vilken utsträckning medborgarna är nöjda med de tjänster i allmänhetens intresse som tillhandahålls. Personerna som intervjuades ombads att med hjälp av ett antal kriterier göra direkta jämförelser mellan olika sektorer. Alla tjänster som omfattas av undersökningen får samma ranking oavsett efter vilket kriterium de rankats (pris, kvalitet, information eller avtalsvillkor). Konsumenterna är mest nöjda med posttjänster följt av tjänster el, vatten, fast telefoni, gas, lokaltrafik och mobiltelefoni. Konsumenterna visar sig vara minst nöjda med tågtransporter. Detta leder till slutsatsen att sektorspecifika element är viktiga förklaringsvariabler när det gäller hur nöjda konsumenterna är.

Avregleringar tycks leda till ett ökat antal nöjda konsumenter även om det är svårt att dra allmängiltiga slutsatser för alla sektorer. Som exempel kan mobiltelefoni nämnas, där konsumenterna i länder med jämförelsevis mer avreglerade, och mer konkurrenskraftiga marknader relativt sett är nöjdast (se diagram 2). Detsamma gäller, om än inte riktigt lika tydligt, för fast telefoni och elektricitet. Detta skulle kunna föranleda slutsatsen att det finns ett samband mellan hur nöjda konsumenterna är och hur avreglerad marknaden är. Det finns dock undersökningar som visar att konsumenter är nöjdare med sektorer som ännu inte är konkurrensutsatta i många länder (vatten) eller som nyligen börjat konkurrensutsättas (posttjänster och elektricitet).

Det går att kombinera avregleringar med tillhandahållande av samhällsomfattande tjänster i allmänhetens intresse

Regler om tillhandahållandet av samhällsomfattande tjänster har antagits i alla de fall där avregleringar har lett till nya konstellationer inom den offentliga sektorn som tidigare inte varit konkurrensutsatt.

Fram till dags dato finns det inget som tyder på att tillhandahållandet av samhällsomfattande tjänster har hindrat en konkurrensutsättning. Tvärtom har målsättningen, att upprätthålla en hög kvalitet på området samhällsomfattande tjänster, uppnåtts samtidigt som konkurrensutsättningen skett. Ökad effektivitet och konkurrens tycks ha varit tillräcklig för att täcka kostnaderna för de samhällsomfattande tjänsterna. Det finns garantisystem för finansieringen, men dessa har sällan behövt användas².

Att garantera konsumenten hög kvalitet och god säkerhet står inte i motsatsförhållande till att förbättra produktmarknadernas funktion

Om marknaden levererar en kvalitet och säkerhet som ligger under den nivå konsumenterna väntar sig och har betalat för kan marknadens funktion inte anses vara tillfredsställande – varken ur konsument- eller ekonomiskt reformperspektiv. Kvalitets- och säkerhetskrav påverkar produktionskostnaderna. Precis som på många andra områden är det viktigt att garantera att dessa kostnader inte blir för stora om marknaden

¹ Facts and figures on Europeans and services of general interest. GD Hälsa och konsumentskydd. September 2000.

² Garantisystemets utformning och dess effekt på marknaden bör därför beaktas vid utformningen av regleringar. Det är t.ex. bättre att ha ett system med inbetalningar till en gemensam fond för samhällsomfattande tjänster än att säkerställa finansieringen via i förväg bestämda taxor o.dyl.

skall fungera på ett bra sätt. På senare tid har det dock visat sig hur viktigt det är med hög kvalitet och goda säkerhetsstandarder för att uppnå en helt integrerad marknad: konsumentens tilltro till produkternas säkerhet är avgörande för handel och integration.

Konsumenterna behöver information och en transparent marknad för att kunna få produkter av tillräckligt god kvalitet

På en fullt integrerad marknad med ömsesidigt erkännande av standarder leder konsumenternas olika önskemål till att ett ökat antal produkter av olika kvalitet tillhandahålls för alla konsumenter. För att konsumenterna skall kunna finna den kvalitet som passar just dem bäst, krävs att alla konsumenter har god information om marknaden, annars kan effekten bli den att den genomsnittliga kvaliteten på utbudet sjunker.

Ytterligare åtgärder vidtas för att förbättra produktsäkerheten på marknaden

Det räcker inte med information om produktkvalitet för att förbättra produktsäkerheten på marknaden. Regler om produktsäkerhet har ett element av "allmännytt". Kriser inom olika områden, t.ex. livsmedelssektorn, kan leda till att konsumenterna inte längre litar på marknaden. Detta medför nackdelar för alla producenter, inte bara för dem som är berörda i det enskilda fallet. På samma sätt drabbas, både ekonomiskt och p.g.a. av den osäkerhet som uppstår, även de konsumenter som inte är direkt berörda av det enskilda fallet eftersom systemets "bristfällighet" leder till att de i förebyggande syfte kan tvingas köpa dyra substitut för varan ifråga.

Vitboken om livsmedelssäkerhet som framlades av kommissionen förra året stakar ut den ram som gemenskapen behöver för att förbättra livsmedelssäkerheten på marknaden genom att öka den information som konsumenterna får och genom att skapa regler som gäller för hela livsmedelskedjan. Det nya rättsliga och institutionella ramprogrammet som bl.a. omfattar inrättandet av en europeisk livsmedelsmyndighet och meddelandets klagöranden vad gäller det förebyggande arbetet kommer att förbättra marknadens funktion vad gäller kvalitet och säkerhet. Det kommer också att främja integrationen genom att konsumenternas förtroende för den inre marknaden ökar samtidigt som missbruket av säkerhetsstandarder som handelshinder på den inre marknaden kommer att minska.

Europeiska rådet i Feira påpekade också att det är påkallat med ett fullständigt och snabbt genomförande av åtgärderna som nämns i vitboken. Framsteg har redan uppnåtts på områdena livsmedelshygien och kosttillskott. Med anledning av detta har en ny allmän livsmedelslagstiftning, skapandet av en europeisk livsmedelsmyndighet, nyheter inom kontrollagstiftningen och märkningen av produkter nyligen föreslagits av kommissionen.

Vad gäller lagstiftningen på den inre marknaden kommer rapporten om produktansvar sannolikt att innehålla nya förslag för att öka konsumenternas tillit till produkter i framtiden.

Hänsyn till medborgarnas ökade miljömedvetenhet bör i ännu högre grad beaktas vid utformningen av politiken för den inre marknaden

Som en del av kommissionens meddelande om strategin för den inre marknaden år 2000 uttalas att en hållbar utveckling är ett av de mål för vilka en strategi skall tas fram så att medborgarnas livskvalitet kan förbättras.

Efter rådets möte (inre marknaden) i oktober 1999 och meddelandet (KOM(1999) 263) om den inre marknaden och miljön har uttalade mål uppställts

varigenom målsättningen har uppnåtts att integrera miljömål i andra delar av gemenskapspolitiken, såsom definierades i samband med Europeiska rådets möte i Cardiff.

Valet av styrmedel för miljöpolitiken är av stor betydelse för den ekonomiska reformen

Medlemsstaterna för väldigt olika miljöpolitik och de mål som uppnåtts i olika medlemsstater skiljer sig också tydligt åt (se tabell 8). Ur ett marknadsperspektiv har marknadsinstrument och miljöskatter många fördelar.

Om de genomförs på rätt sätt kan miljöskatter vara mycket effektiva instrument både för miljön och den ekonomiska reformen. De kan minska skattebelastningen på arbete och därigenom skapa nya arbetstillfällen. Dessutom är de effektiva instrument vid tillämpningen av "principen om att förorenaren betalar" som nämns i fördraget. De bidrar till en väl fungerande inre marknad genom att marknadspriset på så sätt kommer att motsvara de verkliga sociala kostnaderna, vilket leder till att varor produceras hos den billigaste producenten. Dessutom är miljöskatter enklare att genomföra än andra marknadsbaserade system som t.ex. handelsmekanismer. Miljöpolitiken tycks dessutom vara på väg mot en positivare inställning till ekonomiska reformer och använder sig i allt större utsträckning av marknadsbaserade instrument som t.ex. miljöskatter som ger en mängd fördelar.

Den ekonomiska reformen bör i större utsträckning beakta miljömål

Miljömässig hänsyn kan tas i samband med myndigheters upphandlingar så länge det finns ett direkt och ekonomisk samband med upphandlingens innehåll. Det finns dock behov av ännu bättre möjligheter att integrera miljömässig hänsyn med andra målsättningar för den inre marknaden som t.ex. fri rörlighet för varor och tjänster.

Miljöpolitiken och den ekonomiska reformen måste integreras ännu mer än hittills. Reformprocessen innebär nämligen ofta stora strukturförändringar inom sektorer som har stor miljöpåverkan, t.ex. energi- och transportsektorerna. Ekonomisk reform inom dessa sektorer bör beakta långsiktiga mål för en hållbar utveckling. Samtidigt kan det förekomma att åtgärder som utformats för gamla marknadsstrukturer och organisationer blir överflödiga efter en reform. Det är därför viktigt att föråldrade och onödiga regler ersätts av nya som är anpassade till det nya regelverket. Dessa frågor måste diskuteras i detalj på både nationell- och gemenskapsnivå.

Konsumenternas och medborgarnas rättsliga ställning på området finansiella tjänster måste förbättras ...

Av slutsatserna från toppmötet i Lissabon framgår att det är mycket viktigt att förbättra konsumenternas och medborgarnas rättsliga ställning, framförallt inom områdena finansiella tjänster och e-handel, två branscher som snabbt håller på att förändras.

Direktivet om pensionsfonder: ett nytt instrument av stor betydelse...

Den 11 oktober 1999 antog kommissionen ett förslag till direktiv (KOM(2000)507) som skall öka pensionsfondernas avkastning och medföra stora fördelar för Europas medborgare. Direktivet fokuserar särskilt på konsumenter och på att garantera att pensionsfonders investeringar sköts på ett säkert och kostnadseffekt sätt. Erfarenheten visar att betydligt högre avkastning kan uppnås, utan att risken ökar, om fonderna får investera i aktier. Pensionsfonderna skulle ges möjlighet att erbjuda fler och mer

diversifierade produkter om onödiga begränsningar avskaffades och ersattes av ett kontrollerat system där risker hanteras på ett korrekt sätt.

Onödiga begränsningar (se figur 3) inskränker pensionsfondernas aktiviteter och leder till lägre avkastning samtidigt som de försvårar tillgången till riskkapital i Europa. Om dessa begränsningar togs bort skulle konsumenterna gynnas. I länder där begränsningarna är få är avkastningen högre samtidigt som pensionsfonderna där är mer attraktiva och kostnadseffektiva för konsumenten. Detta skulle minska arbetskraftskostnaden och avlasta nuvarande pensionsystem och statsfinanser.

Pensionsfonderna skulle också kunna bidra till integrationen om de tilläts arbeta över gränserna i Europa. Enligt gällande regler måste ett företag som arbetar på europeisk nivå skapa en specifik fond för varje land där företaget bedriver verksamhet. Om gränsöverskridande pensionsfonder tilläts skulle detta leda till ökad mobilitet och minskade indirekta arbetskraftskostnader – arbetstagare skulle kunna flytta från ett land till ett annat men fortsätta att göra inbetalningar till samma fond (och därigenom undvika att förlora rättigheter). Utöver detta skulle arbetsgivare kunna uppnå avsevärda stordriftsfördelar och minska sina arbetskraftskostnader (ett medelstort företag skulle kunna sänka sina kostnader med ca 1,5 miljoner euro/år).

Avsevärda problem återstår för gränsöverskridande betalningar ...

För fullbordandet av den inre marknaden för icke-institutionella finansiella tjänster krävs en avsevärd förbättring av de gränsöverskridande betalningarna. Att detta mål uppnås är viktigt om konsumenternas skall kunna dra full nytta av den inre marknaden. För närvarande är situationen otillfredsställande: av tabell 9 framgår att en överföring på 100 euro mellan två medlemsstaterna kostar i genomsnitt 15,51 euro. Utöver detta måste betalningsmottagaren i 25 % av fallen betala ytterligare 1,59 euro. Sammanlagt kostar en sådan överföring alltså 17 euro (enligt en undersökning utförd av GD Hälsa och konsumentskydd).

Gränsöverskridande betalningar med kreditkort är ett billigare alternativ. Den nuvarande situationen är dock orimlig, särskilt med tanke på att det enligt direktiv 97/5/EG om gränsöverskridande betalningar är förbjudet att ta ut avgifter i samband med euro-transfereringar av både den som sänder och den som tar emot den gränsöverskridande betalningen. De gränsöverskridande betalningarna tar dessutom fortfarande orimligt lång tid.

Kommissionen fortsätter att bevaka denna fråga något som framgår av kommissionens meddelande i januari 2000 (KOM(2000)36). Målsättningen är att skapa ett enda betalningsområde utan störande gränser. Inom ramen för detta pågår arbetet med flera initiativ: man håller på att ta fram både ett internationellt system för bankkontonummer och en instruktion för betalningar över nationsgränser. Ett nytt nätverk har skapats för att automatisera betalningsrutinerna. Nästa tidsgräns är nu den 1 januari 2002 då euromynt och -sedlarna introduceras.

I slutsatserna från Lissabon understryks också vikten av klara och tydliga rättsliga regler för utvecklingen av elektronisk handel i allmänhet och finansiella tjänster i synnerhet. Direktivet om e-handel bör genomföras så fort som möjligt så att en långvarig genomförandeprocess inte får negativa följder för konsumenterna. Direktivet om distansförsäljning skall antas av Europaparlamentet och rådet.

DEL B: ATT FÖRBÄTTRA MARKNADENS FUNKTION GENOM INTEGRATION OCH KONKURRENS

Denna del behandlar de framsteg som gjorts inom marknadsintegrationen på en rad områden. Först behandlas integrationen på området tjänster eftersom detta område har särskild betydelse för EU:s konkurrenskraft och därför också nämnts särskilt vid toppmötet i Lissabon. Sedan behandlas varumarknaderna där integrationen tycks ha kommit förhållandevis långt men där ytterligare förbättringar vore önskvärda. Sist behandlas de finansiella marknaderna eftersom de har en potentiellt viktig roll när det gäller att skapa förmånliga villkor för EU:s näringsliv. Toppmötet i Lissabon identifierade dessutom offentlig upphandling, statligt stöd, den allmännyttiga sektorn och slutligen nätverksamheter som viktiga områden.

Varför blir integrationen av EU:s tjänstesektor allt viktigare?

Av slutsatserna från toppmötet i Lissabon framgår att det är mycket viktigt att före utgången av år 2000 fastställa en strategi vars mål är att undanröja de hinder som finns för gränsöverskridande tjänster inom EU. Det finns flera argument som talar för detta. Sektorn ekonomiska betydelse och dess, i förhållande till USA, relativ svaga utveckling skulle vara nog, men det finns ytterligare argument.

Tjänstesektorerna inom EU begränsas av nationsgränserna. Såsom framgår av Cardiffrapporten förra året ligger handeln med tjänster inom EU under den nivå som uppnås inom varuhandeln. Den integration av tjänstemarknaderna som ändå skett har drivits mer av gränsöverskridande investeringar än gränsöverskridande handel. Jämfört med sektorns storlek har handeln med tjänster faktiskt minskat i betydelse sedan 1993, i motsats till utvecklingen inom varuhandeln som ökat. En nyligen genomförd studie om företagstjänster visar också att endast 60 % av tjänsteleverantörerna som intervjuades hade någon gränsöverskridande försäljning och att värdet på denna del av verksamheten för 25 % av leverantörerna inte översteg 10 % av den sammanlagda omsättningen (se diagram 8). Bland kunderna svarade endast 28 % "ja" på frågan om de köpt företagstjänster från något annat land och de flesta av dess inköp översteg inte 5 % av inköparens totala utgifter för företagstjänster.

Vilka hinder återstår?

Hälften av de företag som tillhandahåller gränsöverskridande företagstjänster anger att informationsrelaterade faktorer, som t.ex. frånvaron av klara regler, begränsar dem i deras verksamhet. Detta gäller främst administrativa och/eller regleringstekniska hinder (se ruta 4).

Även etableringar över nationsgränserna försvåras av regleringstekniska hinder. I en undersökning angav en stor del av de tillfrågade företagen som tillhandahåller företagstjänster att etableringskostnaderna och de administrativa och regleringstekniska kostnaderna för etableringen i en annan medlemsstat var så höga att de valt att avstå från detta. Över 27 % av de tillfråga angav att de anser att krav på lokal registrering, lokal agent eller viss organisationsform utgör avsevärda hinder för deras gränsöverskridande handel. Sådana problem är ännu tydligare för ingenjörrelaterade tjänster (se tabell 9).

Dessa hinder har stor betydelse för konkurrensen inom området företagstjänster. Trots att de flesta av de intervjuade företagen uppgav att de anser att konkurrensen på deras marknad är mycket hård, hade hälften av dem ingen konkurrens från utländska aktörer (se tabellerna 10 och diagram 4).

Varför är det så viktigt att ta itu med dessa problem nu?

Utvecklingen inom IT och telekom utmanar de traditionella tjänstestrukturerna i Europa och kan leda till mer konkurrenskraftiga tjänstemarknader. Detta ändrar villkoren för att tillhandahålla tjänster över nationsgränserna och utsätter tjänstesektorn för betydligt mer konkurrens. Många tjänsteleverantörer kan erbjuda sina tjänster via Internet, vilket minskar deras behov av att vara geografiskt nära sina kunder.

Genom att fullborda den inre marknaden för tjänster inom EU skulle inte bara konkurrensen inom EU öka, utan de europeiska företagen skulle också vara bättre rustade för att konkurrera på världsmarknaden. Det faktum att amerikanska företag är vana att konkurrera på en stor, integrerad tjänstemarknad ger dem en fördel i förhållande till europeiska företag. De kan, i en värld med allt kortare produktcykler, fördela sina kostnader för innovation och andra investeringar på en mycket större kundbas. EU måste se till att de europeiska företagen har samma förutsättningar. När den tekniska utvecklingen nu underlättar handel över nationsgränserna är det EU:s uppgift att se till att regleringstekniska hinder inte försvårar handeln – att inte vidta några åtgärder alls vore oansvarigt.

Vilka åtgärder vidtas för att undanröja hinder för tjänsterna?

Av kommissionens meddelande till Europaparlamentet och rådet om tjänster framgår en strategi för att undanröja hindren för tjänster. Strategin går ut på att lansera den inre marknaden som den naturliga hemmamarknaden för alla tjänsteleverantörer inom EU, särskilt de små och medelstora företagen, och se till att handel över nationsgränserna blir lika attraktivt för konsumenterna som handel på hemmamarknaden. Denna strategi kommer att genomföras i två steg.

Under de kommande tolv månaderna kommer kommissionen först att förstärkt ägna uppmärksamhet åt ett antal specifika problemområden samtidigt som man genomför en grundlig analys av de återstående hindren för tjänsternas fria rörlighet över nationsgränserna så att regelverket för den inre marknaden kan utformas så att det uppfyller de krav som kommer att ställas i framtiden.

I ett andra steg kommer kommissionen sedan 2002 att lägga fram ytterligare ett åtgärdspaket där tidsfrister uppställs då medlemsstaterna skall ha tagit bort de hinder som framkommit vid analysen. Inom ramen för detta kommer kan även andra åtgärder än lagstiftning förekomma, t.ex. horisontella harmoniseringsinstrument. För att göra handel över nationsgränserna lika enkel som handel inom en medlemsstat kommer strategin att gå ut på att tillämpa friheterna som garanteras genom fördraget och principerna om ömsesidigt erkännande och proportionalitetsprincipen i största möjliga mån. Genom att dessa åtgärder vidtas kommer olika nationella regler som ofta är onödiga och står i konflikt med varandra att försvinna.

All politik på området tjänster måste dock ha som övergripande målsättning att ge konsumenterna tillgång till de nya möjligheter som finns: den inre marknaden får inte bara existera på pappret, den måste även fungera i realiteten. Konsumenterna måste känna till möjligheterna som finns på den inre marknaden och lita på de regler som gäller vid handel över nationsgränserna. Detta förutsätter att ett fullgott konsumentskydd garanteras inom hela den inre marknaden och att mekanismer för klagomål, tvistlösning och rättelse finns på plats.

Slutligen måste strategin överensstämma med gemenskapens övriga politik. Vissa delar av gemenskapspolitiken har indirekt inflytande på ekonomin inom EU:s tjänstesektor. Det är viktigt att säkerställa att strategin för tjänsterna och för dessa andra politiska initiativ är så utformade att de kompletterar varandra. Detta gäller i synnerhet för gemenskapens konkurrenspolitik.

Varumarknaderna är väl integrerade men specifika problem återstår

EU:s inre marknad för tillverkade produkter är redan väl integrerad men integreringsprocessen fortsätter kontinuerligt. Den största delen av EU:s interna handel är handeln mellan de stora medlemsstaterna. Den sammanlagda andelen som Tyskland, Frankrike, Italien och Storbritannien har av den EU-interna handeln är nästan 60 %. Små medlemsstater tenderar till att vara mest öppna – dvs. betydelsen av deras handel i relation till deras BNP är förhållandevis hög (se tabell 13). I allmänhet kan sägas att medlemsstaterna snabbt håller på att integreras med sina EU-partner via export och import. Endast Grekland och Irland tycks integreras mer i den europeiska ekonomin via export än import. För Portugal gäller det omvända förhållandet.

De tillverkande industrierna som driver på integrationen inom EU måste vara både större än genomsnittet och har en högre genomsnittlig tillväxt. Motorfordon, släpvagnar och påhängsvagnar är en sektor som uppfyller dessa kriterier – i alla fall under de senaste årens tillväxtperioder. Kommissionen har nyligen lagt fram en utvärdering av förordning nr 1475/95/EG om tillämpning av fördragets artikel 85.3 på vissa grupper försäljnings- och serviceavtal för motorfordon. Bland många intressanta slutsatser kommer rapporten fram till att konkurrensen inom EU begränsas av en försäljningspolitik som är baserad på försäljningsmål som avtalas mellan tillverkarna och återförsäljarna, en praxis som hindrar återförsäljarna från att fritt sälja sina varor till kunder inom hela EU. Hindret består i inskränkningar i rätten för enskilda återförsäljare att göra reklam utanför det avtalade området och av förbudet att sälja till företag som inte hör till säljorganisationen som får agera återförsäljare. Dessa tre undantag är tillåtna enligt nu gällande lagstiftning. Med tanke på de relativt stora prisskillnaderna som rapporterats av kommissionen tycks det på detta område finnas ytterligare utrymme för EU-intern handel. Kommissionen kommer under 2001 lägga fram förslag på regler som skall gälla efter den 1.10.2002 och kommer i samband med detta att undersöka om ovannämnda undantag från konkurrensreglerna fortfarande behövs.

Specifika problem återstår dock, särskilt inom livsmedelsbranschen...

Ett problemområde är medlemsstaternas fortsatta användning av tekniska hinder för gränsöverskridande handel inom EU. Sedan 1996 har 275 överträdelseförfaranden inlets som klassats som potentiella brott mot principen om ömsesidigt erkännande. Drygt 25 % av dessa rörde livsmedel eller drycker (se tabell 14). En femtedel rörde motorfordon, släpvagnar och påhängsvagnar, här rör det sig dock främst om privatpersoner som haft problem vid import av privatfordon i samband med flytt mellan olika medlemsstater. Drygt 10 % rör sektorerna möbler och andra tillverkade varor, de flesta av dessa fall rör handel över nationsgränser med smycken eller artiklar av ädelmetall.

Antalet överträdelseförfaranden som inleds kan ha olika orsaker, bl.a. hur många kontroller som företas, volymen på den EU-interna handeln eller graden av produktdiversifiering inom sektorn. Av tabell 15 framgår handelns potentiella betydelse. Siffrorna som rapporteras för varje sektor borde motsvara den sektorns andel av den EU-interna handeln.

Det visar sig här att andelen överträdelseförfaranden som rör smycken eller artiklar av ädelmetall är nästan fem gånger högre än denna sektors andel av handeln. Detsamma gäller för livsmedelsprodukter. Inom detta område är det dock sannolikt så att många av fallen förklaras av det enorma varuutbudet och staternas intensiva kontroll av sektorn, vilket grundar sig på legitima konsumentkrav på ökad livsmedelssäkerhet. Det är ändå viktigt att säkerställa att undantagen från principen om ömsesidigt erkännande är välgrundade. Med tanke på både livsmedelssektorns ekonomiska betydelse och dess känsliga natur är det av yttersta vikt att finna godtagbara politiska lösningar på detta område.

Fallstudie: tecknen på att de tekniska hindren inom området medicinsk apparatur håller på att minska är tvetydiga ...

Fördelarna med en ny metod för teknisk harmonisering underströks i förra årets rapport och i rådets slutsatser i mars 2000. I november 2000 rapporterades det inom ramen för resultattavlan för den inre marknaden att antalet europeiska standarder som ratificerats (dvs. standarder som antagits och införts) med hjälp av denna metod fortsatta att öka, upp från 39 % av alla godkända standarder 1998 till 49 % i oktober 2000. Ett område där direktiv enligt den nya metoden använts är medicinsk apparatur. Undersökningar av vilka effekter detta haft har visat att dessa varit mestadels positiva (se tabell 16). De aktörer som intervjuats ansåg att det blivit avsevärt enklare att leverera till flera olika medlemsstater. Samtidigt ansåg de dock att den tid och de kostnader som behövs för att få ut en produkt på marknaden för första gången ökat. Farhågor finns också att harmoniseringen inom sektorn är otillräcklig och att den inre marknaden för medicinsk apparatur ännu inte är fullbordad.

En analys av handelsflödena visar att den inre marknaden för medicinsk apparatur ännu inte är fullbordad. Om 1994 används som basår kan man inte urskilja någon påtaglig positiv effekt på handeln efter det att den nya metoden för harmonisering antagits (se diagram 9).

Det finns dock goda förklaringar till att en sådan effekt uteblivit. En sådan är att alla medlemsstater, trots att direktiv 90/385 skulle träda i kraft den 1 januari 1993, fick en övergångsperiod för införandet av direktivet fram till slutet av 1994. Det kompletterande direktivet 93/42, som skulle träda i kraft den 31 december 1994, gav ytterligare ett uppskov på fem år fr.o.m. den dag då direktivet trädde i kraft. Slutligen hade mindre än 7 % av de standarder, som det direktivet behövde ratificeras, ratificerats vid utgången av 1994.

Övergångsperioden enligt det andra direktivet gick nyligen ut, och situationen när det gäller ratificerade standarder har förbättrats avsevärt (omkring 60 % av de standarder som enligt direktiv 90/385 skall ratificeras och drygt hälften av de standarder som skall ratificeras enligt direktiv 93/43 hade ratificerats i slutet av 1999) och fullbordandet av den inre marknaden för medicinsk apparatur är nu närmare än tidigare. Detta skulle kunna vara förklaringen både till de resultat som den senaste undersökningen kom fram till och till att siffrorna över handeln (som endast omfattar åren före 1999) visar så lite. Effekten på handeln har kanske just börjat visa sig. Slutsatsen är att det är viktigt att stödja direktiv enligt den nya metoden som innehåller ratificerade harmoniserade standarder och att undvika alltför långa övergångsperioder.

Utländska direktinvesteringar fortsätter vara en pådrivande faktor för integreringen ...

Inom EU har värdet på utländska direktinvesteringar fördubblats mellan 1992 och 1998, dessa har dock varit ojämnt fördelade. Det framgår tydligt att favoriterna när det gäller utländska direktinvesteringar inom EU fortfarande är Belgien/Luxemburg, Nederländerna och Storbritannien. Investeringarna tycks dock undvika Grekland och Tyskland och intresset av utländska direktinvesteringar i Frankrike och Italien verkar begränsat.

Stora framsteg har gjorts när det gäller integrationen av finansiella tjänster

Trots att fragmenteringen består har under det senaste året stora steg tagits på väg mot integrerade europeiska finansiella marknader, särskilt när det gäller penningmarknadstransaktioner där ingen säkerhet ställs, swaps och derivat. När det gäller penningmarknadstransaktioner där ingen säkerhet ställs har betalningssystemet TARGET gjort det möjligt att omfördela likviditet inom euroområdet vilket lett till ett ökat antal transaktioner över nationsgränserna, enhetlig kurssättning och minskade skillnader mellan köp- och säljkurser (se figur 5). Efter det att EONIA och EURIBOR börjat användas som benchmark har prisskillnaderna minskat och integrationen ökat. Ett direkt resultat av den större penningmarknaden och utvecklingen av en andrahandsmarknad är den framgång som marknaden för swaps haft ur arbitragesynpunkt.

Händelser på marknaden och teknikinducerad utveckling (fusioner och uppköp, automatisering, e-handel osv.), placerares intresse för högre avkastning och företagens behov av billig finansiering har lett till att nya marknader utvecklats i jakt på andra finansieringsmöjligheter än banklån (se diagram 10). Detta har främjat framväxten av en marknad för privatobligationer. Denna utveckling har gynnat framväxten av en ny obligationsmarknad, nya aktiemarknader och ökat de institutionella placerarnas betydelse.

Den stora framgång som **den Europeiska marknaden för obligationer som inte är statsobligationer** (se tabell 17) fått beror främst på ett ökat antal fusioner och uppköp, konsolideringen av statsfinanserna och att allt fler mellanhänder försvinner och högre avkastning. Tidigare ansågs valutakursrisken vara ett av de största hindren mot investeringar över nationsgränserna men genom eurons införande har det blivit möjligt för den allt viktigare gruppen institutionella placerare att minska på sina innehav av obligationer från hemmamarknaden och öka andelen obligationer från utländska emittenter utan att detta innebär någon ökad valutakursrisk. Både antalet och volymen på företagsobligationerna har ökat och marknads intresse för högre avkastning har öppnat ett helt nytt marknadssegment för obligationer från emittenter med lågt kreditbetyg. Detta fenomen ökar betydelsen av pålitlig ratinginformation.

De europeiska aktiemarknadernas samlade värde ökade från nästan 2 000 miljarder euro i slutet på 1996 till över 6 000 miljarder euro i augusti 2000 (se diagram 11). Antalet nya företag som noteras på borserna ökar eftersom aktiemarknaderna är allt mer lättillgängliga och har fått ökad betydelse för allokeringen av penningmedel. Antalet utländska aktörer är dock fortfarande lågt. Att europeiska aktieindex vunnit så stor acceptans jämfört med nationella index som t.ex. tyska DAX och att nationella aktiemarknader fusionerar (EURONEXT) är bevis på en fortskridande integration. En fullständig integration av de europeiska aktiemarknaderna som ger dessa möjlighet att utveckla sin fulla potential, hindras fortfarande av skillnader i nationella regler och skatteregler, en brist på ratinginformation, att företagen ännu inte tillämpar gemensamma redovisningsregler samt det ännu fragmenterade clearingsystemet. För

närvarande arbetar man på att skapa ett sådant clearingsystem vilket kraftigt skulle gynna integreringen av de europeiska aktiemarknaderna och innebära avsevärda besparingar.

De institutionella investerarna (pensionsfonder, investmentbolag och försäkringsbolag) har en allt viktigare roll för hanteringen av kapital runt om i världen: bara i OECD-länderna har de finansiella tillgångar tredubblats under de gångna åtta åren. Samtidigt som de ger konsumenterna tillgång till större marknader och ett mer diversifierat sparande samlar de även in kapital. Detta ger dem central betydelse när det gäller utvecklingen av en europeiska marknad för riskkapital. EU-marknaden är, trots att den växt i samma takt som den amerikanska marknaden, endast hälften så stor (se diagram 13). Den europeiska marknaden för institutionella investerare är fortfarande ganska fragmenterad och dess utveckling styrs av den nationella lagstiftningen. Den betydelse som de olika typerna av placerare har vuxit fram historiskt: i Luxemburg dominerar investmentbolagen marknaden (96 % av den sammanlagda marknaden). I Frankrike är det försäkringsbolagen som har en dominerande ställning. Pensionsfonder (se diagram 14) dominerar marknaderna i Nederländerna och Storbritannien. Dessa två länder stod för ca 70 % av den europeiska pensionsfondmarknaden under 1998. I de flesta andra länderna har pensionsfondernas andel vuxit eftersom man, med tanke på en allt högre medelålder bland befolkningen, i allt fler länder ifrågasätter de nuvarande pensionssystemen långsiktiga betalningsförmåga. Denna marknad beräknas fortsätta växa från dagens volym på ca 2 300 miljarder euro till 3 500 miljarder euro 2005. Denna marknads storlek och potential avgörs dock till slut av hur medlemsstaterna löser problemet med att anpassa sina pensionssystem till framtidens behov.

Vilka hinder måste undanröjas?

Inom ramen för handlingsplanerna för att genomföra åtgärder för finansmarknaderna (FSAP) och för de finansiella tjänsterna fortsätter arbetet med att övervaka och styra finansmarknadernas utveckling. Bland annat har man som målsättning att undanröja hinder mot att etablera sig på marknaden och hinder mot pålitlig information. Dessutom är det önskvärt att skillnader i redovisning, olika behandling av transaktioner inom EU och transaktioner med utlandet, olikheter i de krav som ställs på de institutionella placerarnas och pensionsfondernas portföljer samt olika skatteregler försvinner.

Den offentliga upphandlingens stora betydelse

I två av slutsatserna från toppmötet i Lissabon framgick implicit att det är mycket viktigt att marknaderna för offentlig upphandling fungerar ännu bättre – dels måste arbetet med att se över de regler som styr den offentliga upphandlingen avslutas så fort som möjligt så att små och medelstora företag får lättare tillgång till denna marknad och dels måste arbetet på väg mot en e-förvaltning påskyndas.

Marknaderna för offentlig upphandling har blivit mer transparenta...

Lagstiftningen kring den inre marknaden har ökat transparensen på marknaderna för offentlig upphandling. För närvarande omfattas 1,83 % av EU:s bruttonationalprodukt fullständigt av reglerna om offentlig upphandling (se tabell 4). Mellan 1993 och 1999 har antalet tilldelade upphandlingskontrakt tredubblats och antalet anbudsinfordringar mer än fördubblats. Detta är en bra utgångspunkt för att uppnå fullständig transparens och är en förutsättning för att undvika diskriminering samtidigt som alla anbudsgivare garanteras rättssäkerhet (se diagram 15).

Efter rådets slutsatser (inre marknaden) och efter Europeiska rådets möte i Lissabon har kommissionen lagt fram nya förslag till direktiv. Målet med dessa åtgärder är att modernisera den lagstiftningen som styr den offentliga upphandlingen, att göra den enklare att förstå och att anpassa den till en modern förvaltnings behov. Förslagen både tillåter och uppmuntrar användandet av ny teknik i samband med offentlig upphandling.

Varför fördubbla ansträngningarna att öppna marknaden för offentliga upphandlingar nu?

Kostnaderna för att delta i offentliga upphandlingar skulle kunna minskas genom att använda modern teknik. Detta skulle öppna marknaden för fler företag från olika länder, särskilt små och medelstora företag. Ny teknik öppnar nya möjligheter inom detta område. En annan effekt skulle kunna bli att intresset för att delta i offentliga upphandlingar i andra länder ökar. Även om tillförlitliga uppgifter om i vilken utsträckning aktörer deltar i offentliga upphandlingar i andra länder inte finns att tillgå, tyder den information som finns på att detta är relativt ovanligt: endast 1,5 % av de tilldelade kontrakten inom EU 15 gick till anbudsgivare från andra länder (se diagram 16). Denna siffra har varit relativt stabil under de senaste åren. Skattningar som gjorts visar att värdet på direkta och indirekta upphandlingar över nationsgränserna under 1998 uppgick till ca 10,3 % av den totala upphandlingsvolymen, en svag ökning jämfört med 1994. Inom ramen för arbetet med att förbättra statsfinanserna och säkerställa den offentliga sektorns finansiella ställning, är det viktigt att uttryckligen påpeka den betydelse som offentliga upphandling har. De är viktigt att berörda nationella myndigheter mer aktivt engagerar sig i kontrollmekanismerna som finns för offentlig upphandling och i de rapporteringsmekanismer som finns på gemenskapsnivå, att de utbyter information om bästa praxis i skattefrågor och frågor som rör den inre marknaden.

Vilka åtgärder behöver vidtas härnäst?

Den kan bli aktuellt med åtgärder på gemenskapsnivå för att öka användningen av IT i samband med offentlig upphandling, särskilt med tanke på de gränsöverskridande effekterna som kan aktualiseras. Alla eventuella åtgärder på området kommer dock att beakta subsidiaritetsprincipen.

Trots de framsteg som gjorts behövs ytterligare åtgärder inom områdena allmännyttig sektorn och nätverksamhet

Under de senaste åren har flera horisontella frågor aktualiserats som behöver åtgärdas om denna sektor skall fortsätta utvecklas.

Regelverket måste fungera väl ...

Den vertikala separeringen inom vissa sektorer har lett till att olika marknadssegment med olika grad av konkurrens skapats. I vissa fall som t.ex. vid distribution av gas och el, eller på flygplatser och järnvägar, begränsar stora fasta kostnader konkurrensen och ökar risken för dåligt fungerande marknader. Som exempel kan flygplatser nämnas där starka aktörer med tidigare helt dominerande ställning har lagt under sig ett stort antal ankomst- och avgångstider vilket kan förhindra lägre biljettpriser (se tabellerna 19 och 20).

Liberaliseringen av den inre marknaden har lett till att flygbolag med hemvist i gemenskapen fritt kan välja vilka destinationer inom gemenskapen de trafikerar för att på så sätt svara mot den ökande efterfrågan på flygtransporter. Flygtransporterna på

gemenskapens större flygplatser ökade också 8 % mellan 1998 och 1999. Samtidigt har vissa medlemsstater av miljöskäl valt att inför begränsningar av allokeringen av ankomst- och avgångstider på flygplatser inom deras territorium. Detta har, tillsammans med det faktum att arbete på flygplatsinfrastrukturen inte alltid varit möjligt, lett till allt tätare trafik. Eftersom ny flygplatskapacitet sannolikt inte kommer att finnas tillgänglig på kort sikt, är det av yttersta vikt att optimera och maximera utnyttjandet av bestående flygplatsinfrastrukturer. Detta innebär att ankomst- och avgångstider måste tilldelas operatörerna på flygplatser med begränsad kapacitet på ett rättvist, öppet och icke-diskriminerande sätt, något som kommer att leda till ökad mobilitet när det gäller ankomst- och avgångstider. De nuvarande reglerna för ankomst- och avgångstider tillåter att flygbolagen byter dessa med varandra, men inte att de köper och säljer dem fritt. För att bättre kunna svara mot flygbolagens och flygplatsernas behov håller kommissionen för närvarande på att undersöka förslag som skall förbättra det sätt på vilket flygplatskapaciteter analyseras, det sätt på vilket ankomst- och avgångstider övervakas samt det sätt på vilket sanktioner mot missbruk fungerar. Målsättningen är att gradvis konkurrensutsätta fördelningen ankomst- och avgångstider för att därigenom uppnå ökad konkurrens inom området flygtransporter.

För att kunna förbereda initiativ som leder till minskad trängsel i luftrummet har kommissionen inrättat en högnivågrupp bestående av representanter för medlemsstaternas civila och militära flygledarorganisationer. Gruppen sammanställde sin rapport i november 2000 och det är kommissionens målsättning att följa upp den med en handlingsplan som skall överlämnas till Europaparlamentet i mars så att ett lagförslag sedan kan lämnas våren 2001.

När det gäller järnvägar så är det viktigt med åtgärder från politiskt håll för att undvika en konflikt mellan regler som är utformade för att öka effektiviteten på spårmarknaden och andra aspekter, t.ex. vad gäller säkerhet.

Det är viktigt att kontrollera vilka effekter det ökande antalet fusioner och sammanslagningar har på konkurrensen ...

Allt fler fusioner och sammanslagningar på området nätverksamhet har under de två senaste åren lett till en marknadskoncentration. Storleken och antalet fusioner och sammanslagningar på de inhemska marknaderna väcker frågor om vilka ekonomiska effekter avregleringarna fått. Inom energisektorn som just nu går in i ett mycket viktigt skede av konkurrensutsättningen var värdet på de inhemska affärerna under 1999 dubbelt så högt som samma siffra 1995 (se diagram 16). Fusioner och sammanslagningar över nationsgränserna däremot utgjorde endast 35 % av värdet på de inhemska transaktionerna. En annan viktig utveckling är den ökande kontroll som de tidigare helt dominerande aktörerna på postmarknaden har över företag som vill etablera sig på marknaden. Fusionen mellan PTT Post (NL) och TNT och den andel på 51% som Deutsche Post köpt i DHL är bevis på viktiga trender inom denna sektor.

Reformen av regelverket är för långsam inom vissa områden ...

Vid Europeiska rådets möte i Lissabon underströks att den ekonomiska reformen inom områdena energi, posttjänster och transporter bör påskyndas. Med anledning härav lade kommissionen i maj fram ett förslag om posttjänster [KOM(2000)319] och kommer att lägga fram ytterligare förslag för transport- och energisektorerna inom den närmaste framtiden. Utvecklingen på marknaden gör en ytterligare konkurrensutsättning av posttjänsterna särskilt viktiga. I det nuvarande direktivet föreskrivs en marknadsöppning på endast 3 %, men trots detta har en medlemsstat ännu inte införlivat direktivet

fullständigt samtidigt som överträdelseförfaranden inletts mot fem andra medlemsstater för att dessa inte införlivat direktivet korrekt, vilket sammantaget är en mycket otillfredsställande situation. En marknadsöppning på ytterligare 20 % fram till år 2003 är en rimlig målsättning. Skyldigheten att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster bör inte vara något hinder för detta. Denna skyldighet kan medföra ökade kostnader på ca 5 % av de tjänster som tillhandahålls, men erfarenheten från andra sektorer visar att effektivitetsförbättringar på en konkurrensutsatt marknad med lätthet uppväger denna kostnad.

Konkurrenskraftiga EU- marknader för nätverksamhet bör integreras ytterligare

Trots att svårigheterna uppmärksammades underströk förra årets rapport betydelsen av att uppnå bättre integrering på energimarknaden. Förseningar vid genomförandet och uppföljning av direktiven inom energisektorn i vissa medlemsstater ökar bördan för andra medlemsstater genom att skapandet av den inre marknaden för energi försenas. I detta sammanhang bör det påpekas att fyra medlemsstater ännu inte fullständigt har genomfört gasdirektivet, något som skulle ha skett senast i augusti.

Ytterligare integration bör definitivt eftersträvas på andra områden där de tekniska hindren inte är oövervinnliga, t.ex. inom mobiltelefonin där de internationella roaming-avgifterna inte speglar de verkliga kostnaderna utan konkurrenssituationen. Det tydligaste exemplet på detta är de avsevärda prisskillnader som tas ut vid internationell roaming mellan två länder beroende på varifrån samtalet kommer. Sådana skillnader är ohållbara på en fullständigt integrerad, konkurrenskraftig marknad för telekommunikation. Skillnaderna kommer att försvinna om konkurrensen tillåts öka i denna snabbväxande sektor eller om konkurrensregler påtvingas sektorn. Tydligare regler vid tilldelningen av UMTS-licenser vore också önskvärda.

Det statliga stödet fortsätter generellt sett att minska ...

Det statliga stödets kvalitativa betydelse fortsätter att minska enligt slutliga uppgifter för 1998 och preliminära siffror för 1999 (både för det statliga stödet som helhet och stödet till tillverkning). Endast i Belgien, Irland, Luxemburg, Nederländerna och Sverige ökade de totala stödet. För EU som helhet sjönk stödet till tillverkning från 2,3 % av BNP till 2,0 % mellan 1997 och 1998 och endast i ett mindre antal medlemsstater noterades mindre ökning (se figurerna 19 till 22).

I kvantitativa termer kan man därför säga att medlemsstaterna i stort sett följer de allmänna riktlinjerna för den ekonomiska politiken och rekommendationerna från Europeiska rådets möte i Lissabon och rådet (inre marknaden). Avsevärda minskningar har skett i Italien och Portugal.

Sektorsstödet betydelse är dock fortfarande för stort ...

Sammanställningen av det statliga stödet är dock fortfarande ett orosmoment. Sedan 1998 har en tydlig förändring av stödet skett vad gäller dess fördelning på sektorsstöd, horisontellt stöd och regionalt stöd (se diagram 23). Sektorsstödet, som är mest snedvridande effekt av alla stödformer, fortsätter att utgöra en stor del av det sammanlagda stödet. Vissa framsteg har dock gjorts: många medlemsstater, men särskilt Irland, Italien och Danmark, har ökat det horisontella stödets relativa betydelse, även om denna form av stöd fortfarande endast utgör en liten andel av det sammanlagda stödet i länderna. Samtidigt har även regionalstödet minskat i de flesta länderna (se diagram 22).

Det sammanlagda sektorsstödet som ges på "ad hoc basis" har minskat, men ökat kraftigt för sektorn för finansiella tjänster ...

"Ad hoc" stöd, den kanske mest snedvridande stödformen, minskade tydligt (nästan 40 % under bara ett år). Detta berodde främst på en tydlig minskning av stödet till flygtransporter men även på minskat stöd till tillverkningsindustrin. "Ad hoc"-stödet till sektorn för finansiella tjänster har dock tredubblats sedan 1993 (se figur 24).

Detta är av olika skäl en oroande utveckling. Sektorn genomgår just nu en viktig fas i integrationsprocessen och statligt stöd till nationella finansinstitut under denna viktiga tidsperiod kan leda till snedvriden konkurrens, vilket kan få negativa konsekvenser för sektorns framtida konkurrenskraft. En annan aspekt är att "ad hoc" stöd oftast ges i konjunkturedgångar. Detta är dock inte fallet just nu, tvärtom växer ekonomin. Om en konjunkturförsämring skulle inträffa kommer detta stöd till den finansiella sektorn, som redan är för stort, att öka ännu mer. Med anledning av detta är det viktigt att noga följa utvecklingen när det gäller stödet till den finansiella sektorn och medlemsstaterna bör försöka vara återhållsamma vad gäller stöd till sektorn.

Statligt stöd är ofta något som associeras med hög regleringsnivå där redan snedvridna marknader snedvrids ännu mer...

Sammantaget är läget när det gäller det statliga stödet inte negativt, men det finns starka skäl som talar för att fortsätta övervakningen av de statliga stöden och de realekonomiska effekter dessa har för den inre marknaden. Detta är också ett av motiven bakom skapandet av resultatavlan och registreringsenheten för statligt stöd. Exempelvis kan nämnas att det statliga stödets negativa effekter blir större på en marknad som redan är snedvriden p.g.a. kraftig reglering. Av figur 25 framgår att länder med omfattande statsstöd i allmänhet även har omfattande regleringar, särskilt administrativa (enligt OECD:s internationella databas över regleringar), vilket leder till att marknaden fungerar ännu sämre. Det visar sig tydligt att omfattande statligt stöd sammanfaller med omfattande administrativa regleringar, trögrörliga administrationer, statens direkta engagemang i ekonomin, komplicerade tillståndsförfaranden och mycket lite förenklingsarbete inom administrationen.

DEL C ATT FRÄMJA ENTREPRENÖRSANDA

I förra årets Cardiffrapport underströks behovet av att främja ett dynamiskt Europa präglad av entreprenörsanda. Att se och utnyttja möjligheterna är grunden i all entreprenörsverksamhet. Av kommissionens undersökningar framgår att det återstår mycket att göra i Europa för att främja entreprenörsandan. Inom tre viktiga områden har åtgärder dock redan vidtagits. Dessa områden är: de regleringstekniska och administrativa förutsättningarna, att främja innovation och att minska företagets finansieringskostnader. Förbättringarna som skett på dessa områden måste nu konsolideras så att det vidare arbetet med att återställa Europas konkurrenskraft kan utgå från denna plattform.

Förenklingen av de regler och den lagstiftning som styr företagets verksamhet

Medlemsstaterna och gemenskapen måste kontinuerligt se till att balansen mellan regelverkets fullständighet och målsättningen att förenkla regelverket beaktas inom politikens alla områden. Genom att göra konsekvensbedömningar av bestående och ny lagstiftning, genom att regleringar utformas på ett ändamålsenligt sätt och genom att antalet administrativa krav som måste uppfyllas för att ett företag skall kunna startas

minkas kommer antalet nya företag att öka vilket kommer att gynna både förvaltningarna, företagen och medborgarna.

Medlemsstaterna har vidtagit ett stort antal åtgärder ...

I den första BEST-rapporten³ och den gemensamma rapporten om sysselsättningen⁴ finns stora mängder information om de olika nationella åtgärder och initiativ som vidtagits under de senaste åren för att minska den administrativa bördan för företagen (se tabell 16a). De områden som åtgärderna främst riktat in sig på är

- att, som ett led i upprättandet av en e-förvaltning, förbättra företagens elektroniska tillgång till administrativ information och information om regelverket. Åtgärder som vidtagits omfattar bl.a. införandet av gemensamma ansöknings- och registreringsblanketter samt förfaranden för utsändande av elektroniska meddelanden.
- att implementera s.k. gemensamma kontaktpunkter m.m. och att tillhandahålla en enda kontaktpunkt för företagen när det gäller administrativa förfaranden. Detta är något som nu finns i de flesta medlemsstaterna.
- utvecklingen av stödtjänster på lokal nivå som riktar sig direkt till små och medelstora företag och enmansföretag⁵.

Samtidigt har de nationella myndigheterna blivit alltmer medvetna om hur viktig det är att understryka förenklingen, översynen och konsekvensbedömningen av ny lagstiftning så att denna kan utformas på bästa möjliga sätt. Ett exempel på detta är Italien som nyligen introducerat ett analytiskt verktyg som underlättar konsekvensbedömningen av all ny lagstiftning. Ett annat exempel är Danmark där man skapat modellföretag som kan användas för att mäta den administrativa belastningen och övervaka utvecklingen av denna i ett typiskt danskt företag. I Sverige har man skapat en enhet som arbetar för enklare regelverk och i Finland genomförs systematiskt konsekvensbedömningar.

... men bevis saknas på någon verklig effekt ...

Av figur 24 framgår att de statistiska uppgifterna om antalet nystartade företag och hur dessa sedan utvecklas är för oklara och gamla för att tillåta några slutsatser. Det är också oklart om de skillnader som kan skönjas beror på olikheter i de nationella definitionerna som gäller för uppgifterna eller om de beror på regleringstekniska eller ekonomiska faktorer. De uppgifter som finns om hur många nystartade företag som överlever startfasen är ganska lika. Slutsatsen är att det finns ett stort behov av att förbättra

³ Rapport om genomförandet av handlingsplanen för att främja företaganda och konkurrenskraft, SEC(2000)1825

⁴ Gemensamma rapporten om sysselsättningen, KOM(2000)551

⁵ I Frankrike håller man på att ta fram ett kvalitetsmärke för tillhandahållandet av stödtjänster som riktar sig till företag i olika stadier av företagets utveckling. Finland och Sverige har föreslagit ett nära samarbete mellan arbetsförmedlingar och företagsföreningar på lokal nivå med målsättningen att bättre kunna matcha den arbetskraft som finns mot den arbetskraft som efterfrågas. Tyskland och Irland vill stärka handelskamrarnas och kommunernas roll. Danmark och Italien har startat omfattande initiativ som skall underlätta arbetet för entreprenörer och små företag, något som främst sker genom individuell rådgivning. I Österrike erbjuder, inom ramen för ett starta-eget-initiativ hos de fria yrkena, notarier och skattekonsulter gratis rådgivning till personer som funderar på att starta eget.

insamlingen av uppgifter och jämförbarheten av dessa. Det arbete som just nu pågår med att förbättra jämförbarheten mellan företagsdata bör framförallt inriktas på att skapa ett orsakssamband mellan företagens demografiska parametrar och ekonomiska och regleringstekniska variabler.

... och problemen finns kvar för nystartade företag

Slutsatserna från tidigare versioner av Cardiffrapporten om de administrativa svårigheterna i samband med nystartandet av företag bekräftas av en färskare rapport. Svårigheterna är alltså för stora i Europa jämfört med andra delar av världen (se tabell 22). Indikatorerna över den tid det tar att registrera ett företag, kostnaderna härför och de administrativa svårigheterna som måste övervinnas visar att entreprenörerna inom EU generellt sett har det svårare än entreprenörer i Japan eller USA. Indikatorerna för vissa av medlemsstaterna avviker dock kraftigt från genomsnittet.

Politiken på EU-nivå måste ses över för att möta de nya utmaningarna

EU-initiativ som t.ex. BEST (Arbetsgruppen för enklare företagsvillkor), SLIM (Förenklad lagstiftning för den inre marknaden), konsekvensbedömningen av gemenskapens lagstiftning samt pilotprojektet med en företagarpanel har alla haft samma grundläggande målsättning: att skapa användarvänligare regleringar. På samma sätt som medlemsstaterna bör försöka uppnå ett mer systematiskt tillvägagångssätt för att förbättra lagstiftningen, är det nu dags att på EU-nivå prova en mer radikal och sammanhängande lösningsansats. Detta är särskilt viktigt mot bakgrund av snabbt föränderlig teknik, nya marknader som ställer gemenskapen inför komplexa problem när det gäller att ta fram och driva igenom nya regler.

Ett nytt tillvägagångssätt kommer att utvecklas

För att kunna bemöta de nya krav som ställs genom nya ekonomiska förutsättningar kan det vara nödvändigt med nya former av politiskt samarbete för att kunna ta fram effektiva administrativa regler för hur ny lagstiftning föreslås och tas fram och för hur gällande lagstiftning kan ses över. Både "traditionella" regleringar och alternativa former bör undersökas, t.ex. är det tänkbart att främja nya former av partnerskap mellan olika instanser. Den privata sektorn måste involveras i översynen av det existerande regelverkets konsekvenser för ekonomisk effektivitet, i framtagandet av nya regler samt i implementering och genomdrivandet av politiska målsättningar. Ett sådant nytt tillvägagångssätt måste garantera att de medborgerliga rättigheterna skyddas och tillgodoses på viktiga områden. Detta utgör en större utmaning eftersom behovet av nya samarbetsformer mellan den offentliga och den privata sektorn måste kunna ske på ett flexibelt och säkert sätt.

För att garantera att dessa omfattande målsättningar uppnås kommer kommissionen tillsammans med andra institutioner och medlemsstaterna först att försöka maximera effekten för redan existerande initiativ. Kvaliteten och koherensen av regleringar på gemenskapsnivå och nationell nivå kommer också att undersökas. Nya förslag på lagstiftning måste noggrant undersökas både vad gäller subsidiaritetsprincipen och proportionalitetsprincipen samt även vad gäller de effekter lagstiftningen sannolikt kommer att få. En noggrann konsekvensbedömning ur lagstiftningsperspektiv kommer, vid behov tillsammans med en fullständig kostnads-nyttoanalys ur företags-, miljö- eller konsument synpunkt, att åtfölja lagstiftningsförslag. Det är kommissionens målsättning att stärka sitt eget system med konsekvensbedömningar vilket bl.a. kommer att omfatta en extern rådfrågning av industrin och andra berörda parter. Både nya och gamla verktyg

kommer att undersökas, inklusive en rådfrågning av företagen genom företagarpanelen eller genom online konsultationer via den webbplats som initiativet Dialog med företagen har. Efter en utvärdering av de existerande initiativen kommer en handlingsplan, som bl.a. beaktar slutsatserna från vitboken på temat styrelsesätt, att utformas i kommissionens strategi för att förenkla regelverket som skall antas före utgången av 2001.

Bättre finansiella villkor för de europeiska företagen...

Av åtgärdsplanen för riskkapital som skall vara helt genomförd 2003 framgår den stora betydelse som en väl fungerande riskkapitalmarknad har för den europeiska tillväxten.

Finansiering för nystartade företag ...

Data över privat riskkapital i Europa (kapital som tillhandahålls företag som inte är börsnoterade, inkl. riskvilligt kapital och företagsförvärv) visar en stark tillväxt under 1999. Det sammanlagda värdet på de globala europeiska privata aktieinvesteringarna uppgår till 58,3 miljarder euro netto.

Under 1999 satte nytilskottet av kapital nya rekord och uppgick till 25,4 miljarder euro. Huvuddelen av dessa pengar kommer fortfarande från banker (29 %) och pensionsfonder (19 %). Bankernas engagemang har ökat i takt med tillväxten på marknaden, vilket pensionsfondernas inte gjort. Även värdepappersfonder börjar bli en källa för privat riskkapital. Under 1999 uppgick det privata riskkapitalet till sammanlagt 25,1 miljarder euro, en ökning med 74 % jämfört med 1998 (se diagram 27).

Även om det kapital som ställdes till förfogande för nystartade företag fördubblades jämfört med föregående år, utgör det endast ca 12 % av det privata riskkapitalet. Riskkapital som helhet betraktat utgör 42,5 %. Den största delen av det privata riskkapitalet i Europa används dock fortfarande för att köpa ut företag från börsen. Storbritannien är den dominerande marknaden för privat riskkapital: 38,9 % av det privata riskkapitalet styrs därifrån och andelen medel som används för att köpa ut företag från börsen uppgick 1999 till 63 % av de sammanlagda medlen (en nedgång från 89 % under 1998).

En positiv utveckling är att en allt större del av kapitalet går till nystartade företag och till företagsexpansioner inom områdena IT och kommunikation. Ytterligare en positiv aspekt är att allt större summor privat riskkapital samlas in i medlemsstaterna vilket medför en mer balanserad marknad. Dessa förändringar förklarar kanske också pensionsfondernas krympande andel av denna marknad. I Frankrike stod pensionsfonderna endast för 9,2 % av det privata riskkapitalet, i Italien var motsvarande siffra 6,3 %. I Tyskland stod pensionsfonderna däremot för hela 22,9 %. En fjärdedel av det privata riskkapitalet under 1999 investerades i IT-företag. Positivt var också att antalet företag som fick tillgång till kapital ökade från 2 402 under 1998 till 3 702.

Kostnaden för företagens lånefinansiering ...

Lån har för de flesta företagen varit den huvudsakliga finansieringskällan. Uppgifter i BACH-databasen om företagens balans- och resultaträkningar visar att den kombinerade effekten av konsoliderade statsfinanser och förändringar på finansmarknaderna har varit positiv för de europeiska företagens möjligheter till lånefinansiering. Räntesatsen för lån har mellan 1993 och 1998 fallit i alla medlemsstater för vilka uppgifter finns tillgängliga. Detta har lett till en avsevärt ökad finansiell lönsamhet för företagen (se tabell 23).

Trenden mot finansiering via eget kapital har ännu inte lämnat några spår i företagens balansräkningar. Lånefinansieringens betydelse för de europeiska företagen har inte ändrats nämnvärt med undantag för stora företag i Spanien och Frankrike. Andelen banklån har dock minskat kraftigt sedan 1992. Denna trend har varit synlig i de flesta medlemsstaterna under flera år vilket kan tyda på en strukturell förändring.

Förutsättningar för företagen som främjar innovation och underlättar övergången till den nya ekonomin

Företagen kommer bara att investera i innovation och produktivitetshöjande teknik om den förväntade avkastningen är tillräckligt stor eller om konkurrensen tvingar dem att göra det. En reform av regelverket och ökad konkurrens är därför viktiga förutsättningar för att främja en positiv inställning till innovation och ny teknik. På området mobiltelefoni kan man se att produkterna spridits snabbare på marknader där konkurrensen är relativt stor och antalet regleringar relativt litet. Eftersom innovationen blir allt mer marknadsdriven och global, krävs ett system för immateriella rättigheter som till ett rimligt pris garanterar att rättighetsinnehavaren får ett adekvat skydd som garanterar honom en rimlig avkastning på sin investering samtidigt som spridningen av ny teknik uppmuntras. Arbete pågår för att förbättra skyddet för immateriella rättigheter – bl.a. kommer en förordning om gemenskapspatent att läggas fram och även andra åtgärder kommer att vidtas som avser immateriella rättigheter för ny teknik. Viktigt är också att företagen får snabbare tillgång till geografiskt större marknader så att avkastningen på deras innovationer kan bli högre under en kortare period. Detta är särskilt viktigt för alla innovationer på de nya ekonomins område.

Den "nya ekonomins" utmaningar

Det framväxande informationssamhället och e-handeln får viktiga följder för Europas entreprenörer. För att kunna dra nytta av den nya tekniken måste dagens företag vara öppna för förändringar, upptäcka nya affärsmöjligheter och starta nya verksamheter. Den explosionsartade utvecklingen för e-handeln mellan företag tycks gå ännu snabbare än utvecklingen av e-handeln mellan företag och konsumenter. Detta förklaras delvis av att de flesta affärstransaktionerna i samhället sker mellan företag och att företagen i allmänhet är snabbare än konsumenterna när det gäller att satsa på ny teknik. Ytterligare en förklaring är att de flesta företagen redan sedan tidigare har omfattande elektroniskt samarbete med sina kunder och leverantörer. Resultatet har blivit att för e-handeln mellan företag fått en rivstart (se diagram 30; såsom framgår av figur 29 varierar skattningarna av B2B-sektorns storlek enormt), medan e-handeln mellan företag och konsumenter inte utvecklats riktigt lika fort.

Under sista kvartalet 1999 utgjorde e-handeln mellan företag och konsumenter i USA 0,66 % av den totala detaljhandelsomsättningen, i Europa var samma siffra endast 0,2 %. I vissa europeiska länder, bl.a. Sverige, Nederländerna och Storbritannien, är siffrorna dock på samma nivå som i USA. I denna statistik ingår inte offline försäljning som föregåtts och påverkats av informationsinhämtning (t.ex. prisjämförelser) via Internet.

En av anledningarna till den relativt långsamma utvecklingen för e-handeln mellan företag och konsumenter är de regleringstekniska frågorna och viss misstänksamhet från konsumenternas sida. En viktig uppgift för politiken är att ta itu med de skäl som ligger bakom konsumenternas misstänksamhet. Det krävs höga standarder för näringsverksamhet online, initiativ för utveckling av alternativa tvistlösningsmekanismer samt möjlighet för konsumenten att i sista hand vända sig till domstol om han inte är

nöjd. Kommissionens e-förtroende-initiativ för tvistlösning och EEJ-net (Europeiskt extrajudiciellt nätverk) är viktiga steg på väg mot detta mål.

Kostnaderna för Internet minskar men är fortfarande relativt höga

Höga anslutningskostnader för Internet och utformningen av taxan är två viktiga faktorer som förklarar varför e-handeln inom unionen inte utvecklats snabbare. Kostnaderna för lokal kommunikation, som utgör den största kostnaden för konsumenter och små och medelstora företag som vill delta i e-handeln, är fortfarande mycket hög i vissa länder. Trots att prissättningen för lokalsamtal ändrats på sina håll, utgör kostnaden för lokalsamtalen fortfarande en stor andel av de totala kostnaderna för tillgången till Internet inom EU. Kostnaderna för Internetleverantörerna har däremot stadigt sjunkit, särskilt sedan gratis tillgång till Internet introducerats i vissa medlemsstater. För närvarande utgör telefonkostnaderna ca 66 % av totalkostnaderna för 40 timmars tillgång till Internet per månad (under de timmar på dygnet då priserna är högst). Denna siffra uppgår till 75-80 % i vissa medlemsstater, särskilt under de timmar på dygnet då priserna är högst (se figurerna 31 och 32).

På senare tid har det dock skett en förändring och kostnaderna för den genomsnittlige användaren tycks ha sjunkit kraftigt beroende på lägre samtalsavgifter och telefontaxor som utformats på ett mer flexibelt sätt. Kostnaderna för tillgång till Internet består normalt av tre komponenter: fasta och rörliga telefonkostnader och kostnader för Internetleverantören. Under de senaste månaderna har dock utvecklingen gått mot:

- Allt fler tjänster där priset för telekommunikation avser "obegränsad" användning. Dessa tjänster finns nu i en rad medlemsstater som t.ex. Tyskland, Storbritannien och Spanien. Detta leder till dramatiska kostnadsänkningar för den grupp användare som är ständigt uppkopplad och leder till att aktörerna på dessa marknader har tre till fyra gånger lägre kostnader än motsvarande aktörer i andra länder. Denna utveckling leder till att personer som vill surfa och handla över Internet inte behöver tänka på minutkostnaden, vilket på lång sikt kan få negativa konsekvenser p.g.a. högre nätverksbelastning, långsammare svarstider och mindre attraktiv e-handel.
- En trend bland Internetleverantörerna att erbjuda användarna Internetabonnemang som förutom ett visst antal timmars uppkoppling även innehåller kostnaderna för lokalsamtalen. En annan variant är att Internetleverantörerna får ersättning från telekommunikationsoperatören och konsumenten då endast debiteras indirekt. Målet bakom alla dessa nya taxor är att öka användningen av Internet.
- Ny prissättning, där kostnaderna inte beror på den tid som uppkopplingen består utan den mängd data som laddas ned. Detta gäller främst ADSL-tjänster (Asymmetric Digital Subscriber Line) som är av störst betydelse för företag som kommunicerar med andra företag via Internet.

Den ökade flexibiliteten vad gäller prissättningen måste ses mot bakgrund av att användarna efterfrågar tjänster som bättre passar deras behov och företag vars framtid är beroende av den ökande användningen av Internet. Nyckeln till ett ökat utbud av tariffer, särskilt sådana som möjliggör kontinuerlig uppkoppling, är att konkurrensen på främst lokal nivå ökar.

Politiska åtgärder

Sedan förra året har flera initiativ tagits på EU-nivå för att bemöta de utmaningar som e-handelsrevolutionen och Europas övergång till den nya ekonomin innebär⁶.

- I initiativet e-Europa, som startades i december 1999, lämnades förslag på gemensamma åtgärder från kommissionen, medlemsstaterna och näringslivet samtidigt som ambitiösa mål uppställdes. För att ta itu med de viktigaste målsättningarna bakom e-Europa-initiativet, tog kommissionen fram handlingsplanen e-Europa 2002⁷. Planen är främst inriktad på Internet och dess målsättning är att påskynda lagstiftningen och förbättra infrastrukturen samt de tjänster som erbjuds i Europa. Inom ramen för detta lade kommissionen också fram ett lagstiftningspaket⁸ i juli vars målsättning är att öka konkurrensen på EU:s telekommunikationsmarknad och anpassa gällande regleringar till informationssamhällets behov.
- I april 2000 antog kommissionen en rekommendation om tillträde till accessnät (LLUB) som gör det möjligt att vissa delar av accessnätet, t.ex. växelstationer, kan avskiljas och hyras av tjänsteleverantörer. Rekommendationen skall vara fullständigt genomförd vid årets slut. Fallande accesskostnader har nu lett till att Internetanvändningen i vissa medlemsstater, särskilt de nordiska länderna, ligger på samma nivå som i USA. Denna utveckling har lett till att personer som vill surfa och handla över Internet i länder där någon minuttaxa inte debiteras inte behöver tänka på minutkostnaderna. På lång sikt kan detta dock få negativa konsekvenser p.g.a. högre nätverksbelastning, långsammare svarstider och därigenom mindre attraktiv e-handel. E-handel mellan företag däremot bygger främst på fasta linjer med stor bandbredd som därmed är nyckeln för denna form av verksamhet. Precis som för hushållen varierar uppkopplingskostnaderna avsevärt, men generellt kan sägas att kostnaderna är högst i länder där den tidigare helt dominerande teleoperatören fortfarande har en dominerande ställning.
- Ännu ett viktigt steg för Europas övergång till en kunskapsbaserad ekonomi togs i maj 2000 då Europaparlamentet antog direktivet om vissa rättsliga aspekter på informationssamhällets tjänster⁹. Enligt direktivet skall leverantörer av informationssamhällets tjänster, både sådana tjänster som företag tillhandahåller andra företag och sådana som företag tillhandahåller konsumenterna, omfattas av den inre marknadens principer om fri rörlighet för tjänster och fri etableringsrätt. Härigenom skapas en rättssäkerhet för företag, särskilt små och medelstora företag, så att de vet

⁶ Här räknas endast de initiativ som har ett nära samband till produkt- och kapitalmarknaderna upp. Viktiga initiativ har antagits på andra områden, t.ex. kommissionens meddelande om strategier för arbetstillfällen i informationssamhället (KOM(2000) 330 slutlig).

⁷ "eEurope 2002 - Ett informationssamhälle för alla" – Utkast till handlingsplan utarbetat av Europeiska kommissionen för Europeiska rådets möte i Feira (KOM/2000/330 slutlig).

⁸ Sex utkast till direktiv, ett utkast till förordning och ett beslut. En kort beskrivning av dessa finns i pressmeddelande nr IP/00/749 av den 12.7.2000.

⁹ Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/31/EG av den 8 juni 2000 om vissa rättsliga aspekter på informationssamhällets tjänster, särskilt elektronisk handel, på den inre marknaden ("Direktiv om elektronisk handel") EGT L 178, 17.7.2000.

att de är fria att erbjuda alla de tjänster som är legala i deras respektive hemland även i andra medlemsstater. Rättssäkerheten som skapas genom direktivet om elektronisk handel skyddar alltså konsumenternas intressen genom att öka konkurrensen på marknaden och därigenom tvinga företagen att erbjuda sina kunder bättre villkor i form av lägre priser, högre kvalitet eller bättre kund Anpassning. Utöver detta regleras också en rad frågor som är viktiga för konsumenterna, t.ex. krav på att företagen klart skall ange vem de är och var de finns etablerade samt även kontraktsrättsliga aspekter och uppgifter om var konsumenten kan kontakta företaget.

Ett snabbt och fullständigt genomförande av direktivet om elektronisk handel är en viktig förutsättning för att förbättra funktionen på den inre marknaden för tjänster. Därutöver är det viktigt att en större samordning uppnås mellan alla de initiativ som kan påverka e-handeln, särskilt viktigt är det att alla aktörer deltar i diskussionerna om lagstiftning, beskattning, Interent-kriminalitet och andra sektorspecifika frågor. De två viktigaste områdena där principerna för den inre marknaden måste tillämpas och som kommer att hjälpa till att lösa ovannämnda svårigheter är dels reglerna om domsrätt över kontrakt, dels reglerna för beskattning. På dessa två områden har några beslut ännu ej fattats men diskussioner pågår både inom Europaparlamentet och rådet.